

Вступ до романо-германського мовознавства.

Вступ до мовознавства.

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>03 Гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>035 Філологія</i>
Освітня програма	Германські мови та літератури (переклад включно), перша-англійська Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 кредити (60 годин): 36 годин – аудиторна робота, 24 години – СРС</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови, літератури та культури Онуфрієнко Олена Петрівна http://kumlk.kpi.ua/node/636
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Метою кредитного модуля є здатність здобувачів освіти усвідомлювати принципи організації мови, її природу, функції, рівні та структурну типологію мов світу; з'ясувати основні принципи, за якими відбувається зміна мови, її еволюція, що керує історичним розвитком мови, як пов'язані розвиток суспільства і мови.

Предмет кредитного модуля – систематизація основних понять та термінів мовознавчої науки, розгляд сучасних теорій мови, її сутності як явища людської культури; розвиток ідеї про структуру і систему.

Після засвоєння кредитного модуля студенти мають продемонструвати такі **програмні результати навчання**:

1. Дотримуватися морально-етичних та культурних норм, принципів академічної доброчесності та кодексу професійної етики, примножувати досягнення суспільства (імплементувати досвід формування культури академічної доброчесності та запобігання проявам академічної нечесності; висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності; оволодіти основними поняттями та фундаментальними

цінностями академічної доброчесності, розуміти її вплив на академічну культуру та якість освіти).

2. Усвідомлювати загальнолюдські цінності і світовий досвід розвитку емоційного інтелекту для формування власної стійкої громадянської позиції, емпатії та здатності до синхронічного та діяхронічного аналізу глибинних структур художнього тексту у співставленні з реальними комунікативними ситуаціями та історичними подіями (визначати основні процеси історичного розвитку мов та взаємодії мов та діалектів)
3. Усвідомлювати фундаментальні принципи буття людини, природи, суспільства (розуміння закономірностей функціонування мови у суспільстві та її розвитку)
4. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють (визначати типи відношень слів у лексичній системі мови; пояснювати способи вираження граматичних значень).
5. Усвідомлювати особливості функціонування та стратифікації різних мов, основні напрямки і тенденції класичних лінгвістичних досліджень, закономірності розвитку мов у контексті сучасних лінгвокультур (окреслювати наукові критерії класифікації мов (за генеалогічною та типологічною класифікаціями), застосовувати класифікацію мов світу для визначення мовних сімей і груп).
6. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності (орієнтуватися в основних напрямках розвитку мовознавства, володіти інформацією про різні рівні мовної системи, пояснювати певні правописні явища, керуючись принципами орфографії, користуватися різними типами словників).

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Кредитний модуль "Вступ до романо-германського мовознавства. Вступ до мовознавства" має міждисциплінарний характер. Він є складовою навчальної дисципліни «Вступ до романо-германського мовознавства», що складається з трьох кредитних модулів «Вступ до романо-германського мовознавства. Латинська мова», «Вступ до романо-германського мовознавства. Історія англійської/німецької/французької мови». За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця кредитний модуль "Вступ до романо-германського мовознавства. Вступ до мовознавства" є передумовою вивчення таких навчальних дисциплін, як «Сучасна українська мова та культура», «Друга англійська мова (практичний курс)», передбачає глибоке і всебічне вивчення системи і структури мов, аналіз і відносний опис лінгвістичних одиниць усіх рівнів, формує гуманітарну складову в програмі підготовки майбутнього перекладача

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Загальні питання мовознавства.

Тема 1. Мовознавство як наука про мову. Предмет, завдання, місце і значення науки про мову. Галузі мовознавства. Методи дослідження мови. Діяхронія і синхронія. Мова, її природа і функції. Структура мови. Системний характер будови мови.

Розділ 2. Фонетика – наука про звуки людської мови. Фонологія.

Тема 1. Предмет фонетики. Звуки мови, їхні фізичні властивості. Аспекти вивчення звуків мови.
Тема 2. Звуки мови, їхня класифікація та функції. Фонетичні одиниці.

Розділ 3. Письмо. Графіка. Орфографія.

Тема 1. Мова і письмо. Графіка та орфографія.

Розділ 4. Лексикологія.

Тема 1. Лексикологія як наука про слово та лексико-семантичну систему мови. Лексичне значення слова. Семасіологія. Лексичне значення слова. Семантичні відношення між словами.
Тема 2. Лексико – семантична підсистема мови. Лексикографія - предмет і завдання. Фразеологія. Вияв у фразеології національної специфіки мови.

Розділ 5. Граматика.

Тема 1. Граматика наука, що вивчає будову мови. Частини мови . Граматичне значення слова. Структура слова і його морфемний склад.

Тема 2. Синтаксис. Речення. Словосполучення.

Розділ 6. Класифікація мов світу.

Тема 1 Проблеми класифікації мов світу.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова:

1. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / М.П. Кочерган - К.: Видавничий центр "Академія", 2001.-368с. (Альма-матер).Режим доступу - <http://www.academia.edu/7256135/>

Додаткова:

1. Вступ до мовознавства : навчально-методичний посібник / П.Г.1. Дрогомирецький. ІТ.І. Пена. - Івано-Франківськ : Фоліант. 2015. - 102 с. Режим доступу – <http://194.44.152.155/elib/local/2200.pdf>
2. Семчинський С.В. Загальне мовознавство. Видання друге, перероблене і доповнене / С.В. Семчинський - К.: АТ "Око", 1996.- 416с. – Режим доступу – http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000422

Література знаходиться у бібліотеці КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичному кабінеті кафедри української мови, літератури та культури, в системі «Електронний КАМПУС» та Інтернеті.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Календарний план

Тиждень	Зміст навчального матеріалу	Лекції	Семінарські	СРС
1	Розділ 1. Загальні питання мовознавства. Тема 1. Мовознавство як наука про мову. Предмет, завдання, місце і значення науки про мову. Галузі мовознавства. Методи дослідження мови. Діахронія і синхронія. Мова, її природа і функції. Структура мови. Системний характер будови мови. Лекція 1. Мовознавство – наука про мову. Предмет, завдання і методи науки про мову. Мова і мовлення	2		1
2	Семінар 1. Мова, її природа і функції.		2	1
3	Розділ 2. Фонетика – наука про звуки людської мови. Фонологія. Тема 1. Предмет фонетики. Звуки мови, їхні фізичні властивості. Аспекти вивчення звуків мови. Лекція 2. Фонетика як наука про звуки людської мови. Предмет фонетики. Аспекти вивчення звуків мови. Фізична природа звуків мови. Роль центральної нервової системи у творенні і сприйнятті звуків. Мовний апарат людини.	2		1
4	Семінар 2. Предмет фонетики. Звуки мови, їхні фізичні властивості.		2	1

Тиждень	Зміст навчального матеріалу	Лекції	Семинарські	СРС
5	Тема 2. Звуки мови, їхня класифікація та функції. Фонетичні одиниці. Лекція 3. Поняття фонем. Інваріант і варіант фонем. Поняття фонетичної і фонематичної транскрипції. Фонетичне членування звукового потоку: фраза, склад, наголос, інтонація.	2		1
6	Семинар 3. Аспекти вивчення звуків мови.		2	1
7	Розділ 3. Письмо. Графіка. Орфографія. Тема 1. Мова і письмо. Графіка та орфографія. Лекція 4. Письмо і науки, що його вивчають. Історична зумовленість виникнення письма. Основні етапи розвитку та типи письма. Співвіднесеність звуку і графеми. Алфавітне письмо і графіка. Орфографія. Принципи орфографії.	2		1
8	Семинар 4. Мова і письмо. Графіка та орфографія.		2	1
9	Розділ 4. Лексикологія. Тема 1. Лексикологія як наука про слово та лексико-семантичну систему мови. Лексичне значення слова. Семасіологія. Лексичне значення слова. Семантичні відношення між словами. Лекція 5. Лексикологія як учення про лексичне значення слова та лексичну систему мови. Поняття лексичної системи мови. Слово як предмет лексикології. Основні функції слова. Лексичне значення слова. Слово і поняття. Семасіологія, семантична структура слова. Слово і лексема. Лексико-семантичні категорії.	2		0,5
10	Семинар 5. Лексикологія як наука про слово та лексико-семантичну систему мови. Лексичне значення слова.		2	0,5
11	Тема 2. Лексико – семантична підсистема мови. Лексикографія - предмет і завдання. Фразеологія. Вияв у фразеології національної специфіки мови. Лекція 6. Зміни в лексичному складі мови. Стилiстичні шари лексики. Етимологія слова. Ономатологія як наука про власні імена і спеціальні назви. Фразеологія. Джерела фразеології. Лексикографія.	2		1,5
12	Семинар 6. Семантичні відношення між словами		2	1,5
13	Розділ 5. Граматика. Тема 1. Граматика наука, що вивчає будову мови. Частини мови . Граматичне значення слова. Структура слова і його морфемний склад. Лекція 7. Граматика як учення. Предмет граматики. Розділи граматики. Морфема. Структура слова і його морфемний склад. Зміни у морфемній будові слова.	2		1
14	Семинар 7. Лексико–семантична підсистема мови. Лексикографія - предмет і завдання.		2	1
15	Тема 2. Синтаксис. Речення. Словосполучення. Лекція 8. Синтаксис - вчення про речення і сполучення слів у реченні. Різноманітність будови речень у різних мовах. Словосполучення.	2		0,5

Тиждень	Зміст навчального матеріалу	Лекції	Семінарські	СРС
16	Семінар 8. Фразеологія. Лексикалізація. Вияв у фразеології національної з'ясувати на прикладах повнозначних слів поняття твірної основи (кореневої і афіксальної).		2	0,5
17	Розділ 6. Класифікація мов світу. Тема 1 Проблеми класифікації мов світу. Лекція 9. Проблеми класифікації мов світу – генеалогічна та типологічна класифікація мов. Наукове значення генеалогічної та типологічної класифікації мов. Проблеми і можливості класифікації мов. Ареальна (географічна) і соціальна (функціональна) класифікація мов.	2		3
18	Семінар 9. Підвищення рейтингу. Залік		2	6
	Разом	18	18	24

6. Самостійна робота студента

Кредитний модуль передбачає такі види самостійної роботи: підготовка до семінарських занять, підготовка до експрес-опитування та підготовка до заліку. Час, відведений на кожен з цих видів самостійної роботи, вказаний у п. 5.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування лекцій, семінарських занять, активна робота на них і виконання завдань - необхідні для поглиблення теоретичних знань та розвитку практичних навичок і компетентностей та досягнення програмних результатів навчання загалом. Перед заняттями здобувач вищої освіти ознайомлюється з рекомендованою літературою, наданою викладачем. Усі необхідні навчальні матеріали викладач розміщує на гуглдиску або в онлайн середовищі Google Classroom, доступ до якого мають студенти, які вивчають цей освітній компонент.

Актуальну інформацію щодо організації навчального процесу з дисципліни студенти отримують через повідомлення у групі в Telegram/Viber та Електронному кампусі. Під час змішаної/дистанційної форми навчання заняття проходять у форматі відеоконференцій на платформі ZOOM/Meet.

Виконані завдання здобувачі вищої освіти завантажують у свої папки на гуглдиску або здають через Google Classroom, доступ до яких надає викладач протягом першого тижня навчання. Термін виконання домашнього навчального завдання узгоджується з викладачем. Завдання, подані на перевірку після закінчення визначеного терміну, оцінюються в 0 балів. Якщо студент не здав завдання протягом визначеного терміну з поважної причини, яку підтверджує офіційний документ (довідка про непрацездатність, службова записка тощо), він може представити виконані завдання за графіком, узгодженим з викладачем, але не пізніше останнього практичного заняття. Перескладання завдань з метою підвищення оцінки не передбачено. Відпрацювання пропущених без поважної причини занять за рахунок виконання додаткових навчальних завдань не передбачено.

Поточний контроль. Викладач регулярно заносить результати поточного контролю в модуль «Поточний контроль» Електронного кампусу згідно з Положенням про поточний, календарний і семестровий контроль в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше: https://document.kpi.ua/2020_7-137. Ознайомитися з результатами поточного контролю студент може в особистому кабінеті в Електронному кампусі.

Правила призначення заохочувальних балів. Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), заохочувальні бали не входять до основної 100-бальної шкали РСО і не можуть перевищувати 10% рейтингової шкали, тобто максимальна кількість додаткових балів – 10. Для підвищення мотивації здобувачів вищої освіти займатися науково-дослідницькою роботою, їм призначають заохочувальні бали за участь у науково-практичних конференціях, семінарах, кафедральних заходах за тематикою освітнього компонента. Штрафні бали з освітнього компонента не передбачені.

Календарний рубіжний контроль

Метою проведення календарного контролю є підвищення якості навчання студентів та моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу

Критерій		Перший календарний контроль	Другий календарний контроль
Термін календарного контролю		8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умови отримання календарного контролю	Поточний рейтинг	≥ 25 балів	≥ 40 балів

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code> та Положенні про систему запобігання академічному плагіату (<https://osvita.kpi.ua/node/47>).

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень. Детальніше:

http://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pol_potocnyi_kalendar_semestr_kontrol.pdf.

Інклюзивне навчання. Освітній компонент може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів. Детальніше про забезпечення інклюзивності освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського за посиланням <https://osvita.kpi.ua/node/172>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Опитування за темою	80%	10	8	80
2.	Експрес-опитування	20%	10	2	20
	Всього				100

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що він отримує за :

- 1) Опитування за темою на 8 семінарських занять (9-те заняття – підвищення рейтингу);
- 2) 2 експрес-опитування (за матеріалами I та II розділів; V та VI розділів).

Основні критерії оцінювання роботи студентів

1. Опитування за темою:

Ваговий бал – 10, максимальна кількість балів становить $10 \times 8 = 80$ балів

Критерії оцінювання:

9 – 10 балів - «відмінно»: повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу;

8 балів - «добре»: повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу; наявність незначних мовленневих помилок.

6 – 7 балів - «задовільно»: неповна (60%) відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; наявність мовленневих помилок;

0 балів - «незадовільно»: невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді.

2. Експрес-опитування:

Ваговий бал – 10, максимальна кількість балів $10 \times 2 = 20$ балів

Критерії оцінювання:

9 – 10 балів - «відмінно»: повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації);

8 балів - «добре»: достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями;

6 – 7 балів - «задовільно»: неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки;

0 балів - «незадовільно»: відсутність виконаного завдання або невідповідність вимогам на оцінку «задовільно».

Результати оголошуються кожному студенту окремо у присутності або в дистанційній формі (е-поштою).

Семестровий контроль

Отримання заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг	$RD \geq 60$

Для отримання заліку «автоматом» потрібно мати рейтинг не менш, ніж 60 балів. Студенти, які наприкінці семестру мають рейтинг менш 60 балів, а також ті, хто хоче підвищити оцінку, виконують залікову контрольну роботу, і ця рейтингова оцінка є остаточною. У разі написання

залікової контрольної роботи на оцінку, нижчу за отриману автоматом, попередній рейтинг з дисципліни скасовується і до залікової відомості заноситься сума балів за залікову контрольну роботу («жорстка» PCO).

Критерії оцінювання, зміст та зразок залікової роботи відображено у Додатку 1.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

Рейтингові бали, RD	Оцінка за університетською шкалою
$95 \leq RD \leq 100$	Відмінно
$85 \leq RD \leq 94$	Дуже добре
$75 \leq RD \leq 84$	Добре
$65 \leq RD \leq 74$	Задовільно
$60 \leq RD \leq 64$	Достатньо
$RD < 60$	Незадовільно
$RD < 50$	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Додаток 1. Критерії оцінювання, зміст та зразок залікової контрольної роботи.

Питання залікової контрольної роботи оцінюються у 100 балів максимум. Залікова робота складається з чотирьох теоретичних питань, які відповідають усім розділам робочій навчальній програмі кредитного модуля.

На заліку студент відповідає на запитання, зазначені в білеті. Кожне теоретичне питання оцінюється в 25 балів:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 23-25 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності) – 19-23 бали;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки) – 15-19 балів;
- «незадовільно», незадовільна відповідь – 0 балів.

Зразок залікової контрольної роботи

ЗАЛІКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА

з кредитного модуля

«Вступ до романо-германського мовознавства. Вступ до мовознавства»

спеціальності: 035 «Філологія»,

освітнього ступеня «Бакалавр»

Варіант 1

1. Назвіть методи дослідження мови і поясніть їх зміст.
2. Окресліть і поясніть аспекти вивчення звуків мови.
3. Назвіть етапи розвитку письма і поясніть їх зміст.
4. Поясніть принципи виділення частин мови.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцент, канд. філол. наук Онуфрієнко О.П.

Ухвалено кафедрою української мови, літератури та культури (протокол № 11 від 08.06.2022)

Погоджено Методичною комісією факультету¹ (протокол № 10 від 29.06.2022)
